

PALMA VS PARÍS: URBS CONTRA EL CANVI CLIMÀTIC (VII)

Palma i París integren solucions tradicionals amb innovacions modernes per mantenir la frescor als edificis

Refrescar les cases sense contaminar

MARIA GÓMEZ, INÉS WINCKLER I JAUME GARAU

Palma XXI i Fundació Iniciatives del Mediterrani

En les últimes dècades, s'ha experimentat un augment considerable de les temperatures mitjanes de les ciutats de gran densitat urbana. Les iniciatives públiques d'adaptació climàtica també passen per impulsar la rehabilitació dels habitatges de propietat privada per millorar la qualitat de vida de la ciutadania i protegir la població més vulnerable.

Gràcies a programes d'ajudes i a la modificació dels plans d'urbanisme, les ciutats comencen a actuar a l'escala més petita, la del particular. A ciutats on el patrimoni històric cohabita amb operacions contemporànies és primordial establir diagnòstics ajustats i adaptats a cada edifici, tenint en compte l'entorn, l'orientació, els materials existents i l'ús dels espais.

Marion Waller, directora del Pavillon de l'Arsenal, ens va explicar dimecres passat com la ciutat de París ha votat aquesta setmana el nou Pla d'Urbanisme Bioclimàtic que augmenta considerablement les exigències tècniques en l'edificació, de compliment imprescindible per a poder obtenir permisos de construcció i

rehabilitació. En compliment d'aquestes iniciatives municipals i per mobilitzar els propietaris a França, s'ha impulsat amb el programa «Ma Prime Renov», subvencionat per l'Estat i la Unió Europea. Permet l'elaboració de diagnòstics precisos i dóna finançament per rehabilitar energèticament habitatges que vulguin posar aïllament, substituir finestres o també canviar el sistema de calefacció per un de més eficient. A Espanya, aquest programa es coneix com Next Generation EU, i a les illes l'ha posat en marxa el Govern balear.

La COVID va revelar clarament que els pisos, apartaments i cases necessiten una millora dels espais interiors per permetre unes millors condicions d'habitabilitat adaptades a l'ús quotidià i obtenir així un habitatge sostenible. Efectivament, la sostenibilitat d'un habitatge no s'aconsegueix únicament mitjançant la rehabilitació tèrmica aïllant les parets, terrats i sostres, sinó que es té en compte també l'economia, el confort i l'ecologia. L'economia, per reduir el consum d'energia evitant la dependència dels sistemes de refrigeració i calefacció mecànica. El confort, amb la gestió de la llum natural, protecció a l'estiu i augment a l'hivern, i la integració d'una ventilació natural. L'ecologia amb la utilització de materials naturals i compatibles amb les estructures existents a més de la integració de vegetació, sempre que sigui possible. Tant París com Palma tenen en comú la presència d'un important patrimoni arquitectònic protegit que s'ha de rehabilitar i restaurar amb les tècniques adequades.

Palma, amb un clima mediterrani càlid i assolellat, ha començat a integrar solucions arquitectòniques tradicionals ja

Actuació a París

Ecoquartier Saint Vincent de Paul

Al centre de París s'estan transformant les quatre hectàrees d'un antic hospital en un nou barri ecològic exemplar. Després d'una ocupació transitòria que va permetre ajustar el programa, s'hi preveu la conservació del 60% de les construccions existents que integraran usos residencials, d'oficines, una escola i serveis de proximitat. Serà la primera operació realitzada amb el Pla d'Urbanisme Bioclimàtic, i la tipologia de les construccions haurà de respectar les altes exigències de les etiquetes climàtiques BBC réno, Enerphit i Passivhaus. Carine Petit, batlessa del 14e arrondissement, confirma que aquest projecte, actualment en construcció, és un repte que demostrarà que una arquitectura sostenible és possible en una ciutat dominada per les restriccions patrimonials i els espais lliures molt reduïts.

Actuació a Palma

IBAVI, nous models d'habitatge

Entre 2019 i 2024, l'Institut Balear de l'Habitatge ha promogut projectes experimentals amb l'ambició d'oferir nous models d'habitatge públic inclusius i sostenibles. Aquestes operacions, publicades i premiades internacionalment, han sigut realitzades en una estètica voluntàriament sòbria posant l'accent sobre l'essència de l'edifici amb l'ús de materials locals i tradicionals (marès i fusta) i el dibuix d'espais harmoniosos i originals (travesants, voltes, patis interiors...). Si bé aquests projectes poden ser polèmics per la seva estètica, són una gran oportunitat per demostrar que l'arquitectura i la planificació són necessaris per fer evolucionar les normatives associant la qualitat, la sostenibilitat i l'habitatge digne i accessible per a tothom.

existents amb innovacions modernes per mantenir la frescor dels edificis. Una de les característiques més notables de l'arquitectura de Palma és l'ús de parets gruixudes de marès que actuen

com a aïllants naturals. Aquest disseny manté els interiors frescos, fins i tot durant els dies més calorosos de l'estiu, reduint la necessitat d'usar sistemes de climatització elèctrica. Tot i que l'aire

condicionat és comú a Palma, el seu ús excessiu genera preocupació pel consum energètic i l'impacte mediambiental. Per això, el Govern balear impulsa l'adopció de sistemes de climatització que utilitzin fonts d'energia renovable o tecnologies de baix consum, com els sistemes basats en l'energia geotèrmica o les fonts en patis interiors, creant un ambient més còmode i agradable.

París, que preveu tenir un clima mediterrani en els anys vinentes, també es beneficia de les qualitats de la pedra calcària present en la majoria dels edificis construïts en el període del Pla Haussmann (segle XIX). La Inèrcia d'aquest material, combinada amb un aïllament transpirant interior, permet una gran millora dins els habitatges. Una curiositat és que s'utilitzen les antigues xemeneies en desús per reforçar la ventilació i crear una aspiració natural i dissimulada. Les noves construccions, cada vegada més escasses, integren materials de capacitats similars (terra o formigó de canem) i aljubs per a la recollida de l'aigua de pluja.

La inèrcia de materials minerals com la pedra calcària, el marès o també la terra, té un gran potencial gràcies a la seva capacitat per refrescar i redistribuir la calor acumulada per la incidència directa del sol.

Finalment, la mixicitat dels usos en els edificis permet l'aprofitament d'energia entre les plantes. Per exemple, la calor generada per l'activitat de les oficines ubicades en les plantes primeres durant el dia s'aprofita pels habitatges a la nit, mantenint una temperatura estable en tot l'edifici.

Les mesures que avui s'implementen a París i a Palma representen alguns exemples de com les ciutats poden adaptar-se a les condicions climàtiques canviants. No obstant això, encara existeixen reptes per garantir que aquestes estratègies siguin accessibles a tota la població, especialment a la més vulnerable. La integració de solucions sostenibles i eficients, com la promoció de projectes exemplars, és fonamental per crear entorns urbans per habitatges més resilients i confortables. ■

Urbs contra el canvi climàtic

Sèrie d'articles en què els autors analitzen com les dues ciutats actuen contra l'escalfament global. L'estudi més detallat, així com les diferents activitats del projecte, es publicaran a la web de les entitats Palma XXI i la Fundació Iniciatives del Mediterrani, que donen suport a la investigació.

